

ÉLŐ ERDÉLY EGYESÜLET

MADÉFALVA

HONISMERETI ESSZÉ

BERSZÁN SZILVIA
MADÉFALVA
JOANNES KÁJONI SZAKKÖZÉPISKOLA

2014

Madéfalva

Szülfalum Madéfalva. Valahányszor megkérdezik tőlem, hol születtem, és megmondom a választ, rögtön a Madéfalvi Veszedelmet említik meg. Ez a tragédia tette ismertté. Bár a falu kialakulásától több évszázadon keresztül a Kisboldogasszony (Csíkrákos) egyházközséghez tartozott és csak száz éve önállósult, e helységnek voltak olyan egyéniségei, akik hírnevet szereztek neki. Ilyen volt Zöld Péter plébános, aki a határőrség szervezésével szembenálló mozgalom egyik legbátrabb vezetője volt.

Csíkszeredától északra mintegy 10 km-re fekszik, az Olt két partján, a Mórhegyese keleti lábánál. Madéfalvát átszeli az Olt bal oldalról, a Rákos pataka jobb oldalról. Csíkcsicsóval a határt a vasútállomáshoz közeli Határ utca jelöli ki (1.sz.ábra-melléklet).

Madéfalváról az első írásos adat az 1567-es adóösszeírásban maradt fenn. A feljegyzésben 44 kapuval szerepel Amade falva néven, de valószínűleg már korábban létezett. A falu nevére kétféle magyarázat született. Az egyik szerint a környék első birtokosa Amadeus volt, az ő nevéből alakult ki a Madéfalva elnevezés. A másik elmélet az Ama Deus! (Szeresd az Istent!) latin felszólításból eredezteti a falu nevét.

A falu legfontosabb nevezetességei az Emlékmű, aSzent Anna kápolna, a Borvízforrás, a Kultúrház, a katolikus Templom és a Siculicidium útja.

A Madéfalvi Veszedelem története 1764. január 7-én hajnalban kezdődött. Ekkor támadta meg a Carato alezredes vezette császári katonaság az erőszakos besorolás ellen fellázadó székelyeket Madéfalvánál, a falu ostroma során pedig körülbelül 200 – nagyrészt fegyvertelen – embert ölt meg. Ez volt az úgynevezett „madéfalvi veszedelem”, mely során nem csak férfiak, de nők és gyermekek is a vérengzés áldozatául estek, és aminek következtében a székelyek később tömegesen vándoroltak ki az Oszmán Birodalom területére.

Az emlékmű a határőrség megszervezésének ellenszegülő székelyek soraiban, 1764. január 7-én az osztrák tisztek irányítása alatt, Madéfalván végrehajtott véres megtorlás áldozatainak állít emléket (2.sz.ábra -melléklet).

Az emlékmű a megyeközpontból bejövő út jobb oldalán helyezkedik el. Az íves elrendezésű építmény központjában álló, talapzatra emelt obeliszk két kihajló karként fogják közre a hozzá kapcsolódó, kövel burkolt, lépcsőzetesen csökkenő magasságú falszakaszok. Ezeket egy-egy pillérre állított kőurna zárja le. Az urnák oldalát gutták díszítik, tetejük egy-egy kőgombban végződik. Kereszt keresztmetszetű talapzaton áll az éleszedett kő obeliszk, amelyet lépcsőzetes lábazattal, illetve az obeliszk magasságának $\frac{3}{4}$ -e táján fogsorfrízzel díszített

párkánnyal láttak el. A párkány alatt, az obeliszknek mind a négy oldalát egy-egy hatágú csillag díszíti. Az obeliszk tetején elhelyezett kőgömbön áll a széttárt szárnyú turulmadár.

A talapzat előlapjára erősített, szintén kereszt formájú márványtáblára vésték fel az emlékmű feliratát. Szövegének első részét a jeles történész dr. Szádeczky Lajos (1859-1935) kolozsvári egyetemi tanár fogalmazta, a második, verses részét, pedig dr. Balló István, csíkszeredai tanár írta:

SICULICIDIUM
1764. JAN. 7.
A HATÁRŐRSÉG ERŐSZAKOS SZERVEZÉSEKOR
MADÉFALVA HATÁRÁBAN
1764. JAN. 7ÉN HAJNALBAN
A CSÁSZ. KATONASÁG ÁLTAL VÉDTELENÜL LEKASZABOLT
CSÍK ÉS HÁROMSZÉKI
200 SZÉKELY VÉRTANU EMLÉKÉRE
KIK AZ ŐSI SZABADSÁGÉRT VÉRZETTEK EL.
EMELTE AZ UTÓDOK HÁLÁS KEGYELETE
1899.
SZÉKELY NÉP! ITT HULLOTT ŐSEIDNEK VÉRE
KIKET ZSARNOK ÖNKÉNY BOSSZUS KARJA ÉRE
MIDŐN ALKOTMÁNYOS SZABADSÁGOD VÉDTÉK
SZÖRNYŰKÉP OLTÁK KI SOK ÁRTATLAN ÉLTÉT
DE BÁR ELVESZTEK ŐK ÁDÁZ FEGYVER ALATT
EMLÉKÖK NEM VÉSZ EL ÖRÖKRE FENMARAD
MERT HŰ KEGYELETBEN MEGTARTOD ŐSEID
ÍGY ÉL MAJD EMLÉKÖK IDŐTLEN IDEIG.
TERVEZTE TAMÁS JÓZSEF ÉPÍTÉSZ

A műemlék idén (2014) felújításra kerül.

1991-ben Balázs György plébános szolgálati ideje alatt az egyház a hívek adományából megvásárolta a termelőszövetkezet mérnöki lakását. Ebben az épületben kápolnát alakítottak ki az állomás környékén lakó hívek számára, ez lett a Szent Anna kápolna. 1965-ben a mérnöklakás építésénél holttestmaraványokra bukkantak. A Szent Anna-kép Zsinkó Tibor festőművész ajándéka. (3.sz.ábra - -melléklet)

2013. június 15-én arra a döntésre került sor, hogy a szűkös kis kápolnát nagy és kényelmessé varázsolják, így már épül is az új kápolna. Körülbelül jövő pünkösdre (2015) lesz kész.

A madéfalvi falunapok alkalmával ünnepélyes keretek közt adták át a felújított madéfalvi borvízforrást és fürdőt a falu lakosságának idén, július 3-án.

Több mint 50 éve áll rendelkezésünkre a madéfalvi kultúrotthon. Vargaszeg jobb oldalán helyezkedik el. Sok fellépések, színdarabok és versenyek zajlanak le a kultúrházban.

A falu templomának alapkövét ünnepélyes keretek között 1913. július 27-én tették le Bálint Lajos főesperes-plébános jelenlétében. A templomépítést az állam is támogatta. A falubeliek főleg közmunkával járultak hozzá. Szájhagyomány szerint a mestereknek 14 férfi

segített, akik nem vonulhattak be katonának a háborúba. Az asszonyok és gyerekek is kivették részüket a közmunkából. Ez a templom Jézus Szíve tiszteletére volt építve. Bartalus J. Zoltán plébános felújította a templom kertet és a plébániát. (4.sz.ábra -melléklet)

A Siculicidium útja a madéfalvi veszedelemhez kapcsolódó tanösvény, amelynek kiépítésére 2010-ben nyert 200 ezer eurós pályázatot Madéfalva önkormányzata. A tavaly nyáron elkezdett munkálatok a végéhez értek, a projekt keretében készült menedékházat felszentelik.

A tanösvény segítségével a már említett történelmi eseményt mutatják be az érdeklődőknek. Tizennégy stációt létesítettek, többnyelvű tájékoztató pannókat helyezve a kiszemelt területekre. Ezek a stációk a község azon részein találhatók, amelyhez a madéfalvi veszedelem valamilyen eseménye társítható, kiindulópont maga az emlékmű. Megállót alakítottak ki például Zöld Péter plébános szülőházánál, az első ágyúbecsapódás pontján és így tovább. Ezeken a helyeken térrendezés is zajlott, így tetszetősebb képet kapott a falu. A tanösvény hossza mintegy 3 kilométer, ennek létéről a község bejáratánál elhelyezett, fa kivitelezésű pannók is tájékoztatnak. (5.sz.ábra--melléklet)

Tevékenységek: -M.I.K. (Madéfalvi Ifjúsági Kezdeményezés)

- Madéfalvi Tánccsoport
- Focicsapat Női/ Férfi
- Hagymafesztivál
- Falunapok
- Madéfalviak Világtalálkozója
- Mozaik

A M.I.K. – Madéfalvi Ifjúsági Kezdeményezés 10 éve alakult, amikor ugyanis 4-5 fiatal összeállt és megalapították ezt a csoportot. Azóta szorgosan tevékenykednek, különböző estéket szerveznek: pl.: játékest, gitárest, fotball mérkőzés nézés, ez mind vagy a Lámpás Bisztróba, vagy a Fészek Kávézóba történik. Ezeken a rendezvényeken garantált a jó kedv, a harmónia. Még megrendezésre kerül a M.I.K. tábor, ami a falu végén lévő menedékháznál van szervezve. (6.ábra - melléklet)

A Madéfalvi Tánccsoport több mint 8 éve alakult. Első éveiben a tánctanár segítségével megtanulták a Felcsíki táncot, amivel több helyen is felléptek és különböző sikereket értek el. Mára már megtanulták a Székit és a Vajdaszentiványit, amivel már Bonyhád, Testvértelepüléseken (Somberek, Mogyoród, Békéscsaba), fesztiválokon, itthon és szomszéd falukban is felléptek. Egy pályázat megnyerése után a tánccsoport minden egyes tagjának Vajdaszentiványi ruhát készítettek. (7.sz.ábra –melléklet.)

Focicsapat Női/ Férfi: A női focicsapat körülbelül 5 éve alakult. Azóta heti 2 edzésük van, és különböző mérkőzéseken vesznek részt. 2 éve minden nyáron edzőtábort szerveznek. Szuper eredményeket értek el eddig, és minél följebb szeretnének kerülni.

A férfi focicsapat 10 éve alakult. Sok mérkőzéseken vesznek részt, és mindegyiken mindig jó eredményekkel térnek haza.

Hagymafesztivál: Mint minden falunak a környéken, Madéfalvának is van egy elnevezése, és ez nem más, mint a hagymás falu. Minden évben megrendezésre kerül a hagymafesztivál. Idén már a VI. Hagymafesztiválra kerül sor. Ez a rendezvény 2 napig tart. Szentmisével kezdődik, majd a plébános megszenteli a hagymatermést, és ezután vásárlásra kerül sor. A napközi udvarán különböző játékok várják a 10 év alatti gyermekeket. 10-15 év közötti gyermekeket kézművességre, és más játékokra hívják. A fesztivál végével színdarabokat adnak elő a M.I.K.-esek és fellép a tánccsoport. Mindez a kultúrotthonba zajlik.(8.sz.ábra-melléklet)

Minden évben megszervezésre kerülnek a falunapok. Különböző játékok, estek, és koncertek vannak megrendezve. Garantált a jó kedv, kacagás, harmónia. (9.sz.ábra-melléklet)

A SICULICIDIUM Emlékév talán a legjobb alkalom arra, hogy minél több madéfalvi testvérünket hazacsalogassunk néhány órára vagy néhány napra. Hazavárjuk az idegenbe szakadt madéfalviakat, függetlenül attól hány éve, évtizede, évszázada szólította el őket (vagy eleiket) a sors, kényszerítette vándorútra a történelem. Ezúttal együtt zárandokolhatunk el pünkösdszombatján Csíksomlyóra, együtt imádkozhatunk, művelődhetünk és kirándulhatunk egymásra találhatunk. Reményeink szerint miénk lehetne a legnépesebb keresztalja a csíksomlyói zárandoklaton. A Madéfalviak Világtalálkozóján szeretnénk Madéfalva lüktető szívverését megéreztetni azokkal, akik különböző okok miatt elhagyták településünket. Szeretnénk nekik is bemutatni, hogy virágzik községünk, és, hogy számítunk rájuk és otthont biztosítunk nekik, ha szívük hazaszólítja akárcsak időszakosan is őket.

Madéfalvi község lapja a Mozaik, amely tartalmazza az egy hónapban történt eseményeket.

Nagyon szeretek itt élni, nekem itt minden tökéletes, nyugodt, csendes. Szuperek a tevékenységek, események amelyek egy év leforgása alatt itt történnek. Büszke vagyok, hogy ennyi mindent meg tudunk valósítani.

Bibliográfia:

Madéfalva hagyatéka

Szerző: Szentés Gábor

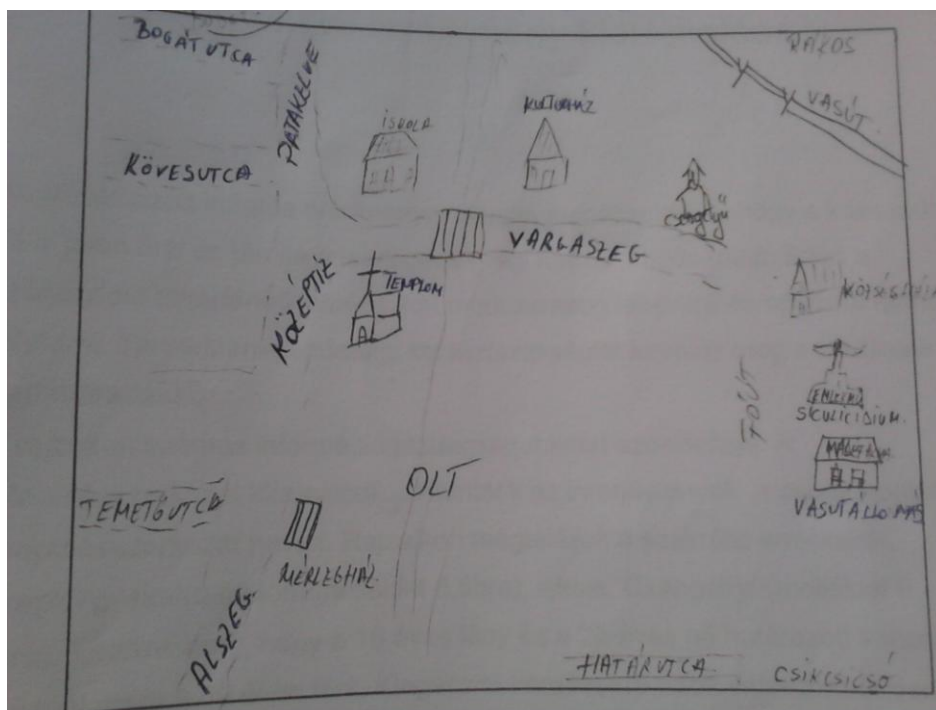
Megjelenés: Kolozsvár: Kalauz Kiadó, 2005

Madéfavi Római Katolikus Egyházközség Története

Szerző: Szentés Gábor

Megjelenés: Madéfalva: Státus Kiadó, 2011

Melléklet

1.sz. ábra -Madéfalva térképe

2.sz.ábra - Madéfalvi Veszedelem - a

2.ábra- Emlékmű-b

3.sz.ábra - Szent Anna kápolna

4.sz.ábra - Katolikus Templom

5.sz.ábra – a Siculicidium útja

6.sz.ábra – A M.I.K. – Farsangtemetés-a

6.sz.ábra – A M.I.K. –Megemlékezés a veszedelemre-b

6.sz. ábra- a M.I.K. –Játékest-c

6.sz.ábra - a M.I.K. – Játékest-d

6.sz..ábra –a M.I.K. – Színdarab-e

7.sz.ábra – a Madéfalvi Táncsoport-a

7.sz.ábra – a Madéfalvi Tánccsoport-b

8.sz.ábra - Hagymafesztivál

9.sz.ábra - Falunapok